

UČITELJSKI LIST

GLASILO „ZVEZE SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV V TRSTU“.

Izhaja 1., 10. in 20. vsakega meseca. — Slovenski rokopisi naj se pošiljajo na uredništvo v Sežani na Krasu, hrvatski na naslov: Vinko Šepić, nadučitelj u Buzetu. — Izdaja „Zveza slovanskih učiteljskih društev v Trstu“, za uredništvo odgovoren Silvester Pertot. — List je za člane izdajateljice brezplačen, naročnina za nečlane L 24.— Upravništvo v Trstu, ulica Molin grande 16, I. n. — Tekoči pošni račun. — Tiska Tiskarna Edinost v Trstu.

Št. 8.

V Trstu, dne 10. marca 1923.

Leto IV.

KAM?

Sila razmer je zabila klin v naše vrste. Tiho, brez hrupa, kakor da bi se vršil najnaravnejši proces, se razkrajamo in diferenciramo. Ideal, ki smo ga še imeli včeraj jasno pred seboj, eni in drugi, se danes gubi v daljni dalji. Govorimo še o njem, a sami skoro ne verjamemo več vanj, zakaj prehude udarce moramo prenašati, preveč je krivic, ki nam padajo na pleča in preciničen izraz nosi naša brezpravnost.

Troje vrst nas je! Prvi hodijo pot vesti, ki ne pozna ne kompromisov ne sile razmer. Svojo ljubav nosijo na dlani, vsem je vidna in vsak sme izreči sodbo o njej. Hodijo svojo pogumno dračjo pot preko vseh ovir ter čakajo, da na počijo dnevi, ko bodo spoznali vsi, tudi oni, ki nam režejo kruh, da je odkriti vezir najmanj nevaren. Velika je vera teh potnikov, zakaj v boljše čase in v poštenje verujejo. Vkljub vsemu verujejo. Človeštvo se mora izčistiti v kopeli strasti, ki razsaja preko domačih in tujih poljan; srce, z vsem kar nosi, mora zagoreti sredi ogromnega močvirja, mora zagoreti in zavladati. To je vera teh optimistov, to je upanje poštenih. Veliko pretrpe ti borci, a veliko prenešajo, kajti vera je čudežno močna.

Veliko je število drugih, ki gredo povsem drugo pot — pot, ki ji je razum vodnik. Isti je cilj, iste so želje, a vere, lepe vodnice ni na temni poti. Gredo v presledkih, bojijo se od-

meva in se skrivajo po globelih, čeravno jim je vest čista. Verujejo samo v prikazni, ki jih dnevno opazujejo, boje se zase in boje se za druge. Egoizem in altruizem se v njih neprestano bojujeta in boj se nikoli ne odloči. V svojem gospodarju vidijo le masko zlobe in zasmeh zmagovalca. Izkušnje zadnjih dni so jim unčile vero v vse, kar se imenuje človek. Ne verujejo, da je paznemu očesu njih temna steza dobro vidna, ne pomislijo, da njihova nevera ne more roditi vere tudi pri njih, ki sede ob platnu s škarjami v rokah.

In tretji! Zgrozili so se ob pogledu na bič, še predno je padel na njihova pleča. Obup jim ni zamoril le vere, zakopal jim je poštenje, zvil vest k tlom, uničil še zadnji plamen altruizma v njihovih prsah, da je ostala sama gola sebičnost. Ona je, ki jim določa pot, ona, ki jim je dala moč, da so brez rdečice na obrazu zgrabile roke za ročaj biča. Ali pa jih je morda vodilo prepričanje, da je edino taka pot, ki pelje v boljše dni? Toliko je na zemlji skrivnosti, da je težko človeku ob najnavadnejšem vprašanju. In premnogokrat ne vidi človek ob najlepšem vremenu ni za ped predse. Kdo naj sodi in kako naj se sodba glasi?

A vendar, bratje: Kje je pot, ki jo moramo hoditi, da nas najnedolžnejši in najčistejši ne bodo proklinjali, ko dorastejo?

Tovariši, troje poti se križa pred nami! Kam?

LEDENA ŠKOLA.

Srsi me prolaze telom misleči na led u školi. Teško je dečici u učitelju zaista u ledenoj školi. Ta leden vazduh grči im telo i «otimlje mozgu misli». — Deca drhću od studeni, a možda i od gladi...! Učitelj je zlovoljan. Došao u školu nekako prisiljeno i preko volje; došao u školu lih zato da izbegne kojoj neugodnosti i da primi plaću prvoga u mesecu. Opaža mu se zlovolja na očima, na licu i na čitavu ponašanju u školi i u općenju s decom. Usta su mu ledena, jezik mu je kao drven i prilepljen. Ipak progovori, ali oštro, otresito, kao kakav predratni pruski časnik kisela lica i mrkog čela. Drobna dečica, željna samo topline: tople hrane kao i toplog zagrljaja i tople reči, gledaju i slušaju okamenjenog svoga učitelja, inače svoga mučitelja i krotitelja, a ne uzgajatelja... Oh, ta naša deca žele gledati vedno nebo i žarko sunce, pa eto,

sudjeno im u ledenoj školi bez sunca i topline boraviti dnevno po par sati. Gledaju svog mrkog učitelja, a srce im se ledeni, kameni... Sve je ledeno u školi, i peč, i zrak, i učitelj, pa i ista vatrena deca postaju ledena...

Računstvo! Petre idi k ploči, i prepisi ove račune!... Petar prepisiva, a deca mrtvo prepisivaju i sračunavaju; većina prepisivaju i izradke sa ploče.

Prodje sat...

Čitanje! Otvorite štivo...! Čitaj ti, Josipe, a onda za tobom redom svi jedan po jedan odlomak. I deca čitaju mehanički, gledajući crno na belome; vide u knjigi slova i jedino slova, a morala bi im biti knjiga i štivo živo kao što je i život živ, i svetlo kao što je i sunce... No u školi vlada noć, tama, pomrčina sunca i meseca...

Pisanje. A sada prepisite ovo štivo!... Deca bivaju nemirna od dosade. Mir! Šuti ti, Mate,

inače dobiti ćeš ih...! Mir! Začas opet nemir. Učitelj uhvati Matu za vrat, baci ga iz klupe i za vrata van iz škole na još veću studen fizičku i moralnu.

Nasta u školi opet mir i red, ali pao je na dečja srca studeni kamen; bora i oluja zaokupila im je njihove duše.

Molimo! Moli se pevajućim glasom. Deca izlaze i polaze kući — opet ledeni; ledene im žile, ledena im duša...

U takovoj ledenoj školi učitelj malo govori, a nikada ne govori toplim čustvom i tonom. Leden učitelj tumači, a ne protumači ne razjasni. U njegovoj školi vlada okamenjeni verbalizani, pri kome nije zaposlena pamet, a najmanje čustvo, mašta i volja. — Tumači li budišto, to čini s formalne strane, a nikada s razlozima. Danas ćemo naučiti zbrojati. Napiše 3 ili 4 broja jedan ispod drugoga, te stane zbrojati jedinice itd. Gotovo je. Dečje oči opazile su kako valja zbrojati, da zapravo ne znadu, što je zbrojidba i ne poimajući brojeve. Leden učitelj će čitati s decom, ali tu nema pripovedanja, nema razlaganja misli i tumačenja nepoznatih reči. Ne će ili ne može ili ne umije štivo tako pripovedati, da djecu zainteresira te im zarobi mašta, razum, pamet i probudi volju. Okamenjeni učitelj ne će podati deci krasnu pesmu da u njoj probudi estetsko čustvo. Ne će on time da «gubi vreme», kad deca i onako ne bi razumela...! Mnoge stvari, što zasecaju u odgoj i što će danas - sutra rabiti, on će opustiti zato, što je leden, i što sve uzgojno omalovažuje. — U ledenoj školi previše se prepisiva i izradjuju zadace bez pravog smisla i nepodesne, i to bez učiteljevog pravog nadzora i ispravaka. U takovoj školi previše se mehanički računa bez viših uzgojnih ciljeva; i čita se mnogo bez sudešavanja dečjeg duha; mnogo se «buba» naizust što ne bi deci svestrano protumačeno i što ne shvaćaju. Ako već takav učitelj hoće da što god uzme iz zemljopisa, tu će jedino on nabrojiti gradove, reke i gore. Iz povesti ne će ništa da tumači. Pri lepopisu će jednostavno napisati slovo, reč ili rečenicu na ploči, a deca će to sve bezbrižno i površno prepisivati i pisati bez nadzora i ispravaka sa strane takvog učitelja. U ledenoj školi obično nema jezičnih sastavaka u pravom smislu reči. Oh, to zahteva i muke i vremena! Pak šta treba toliko toga detetu — misli taj naš ledeni učitelj — taj ne će biti doktor! Ovo je razlog, da se ne će mučiti u školi. — A onda zašto i čemu da se ja mućim i zdravlje gubim za nešto, što će deca odmah sve zaboraviti čim zapuste školu! — opet će ovako sebe ispričati naš komodni učitelj. Ne će on došto pevati u školi, Bože sačuvaj! Pevati da, i pluća derati! Možda bi i zapevao, ali da ga niko — ne čuje! Inače... On ne će s decom ni telovežbati se pred školom; a ne će ni risati. Riše li, narisace naprosto sliku na ploči mučko, a deca će ju, kako znadu i mogu, prerisati.

U ledenoj školi dakle piše se, prepisiva, čita, računa, riše bez prisutnosti duha i bez njegove zaposlenosti, samo da prodje vreme školske «obuke». — Leden učitelj ne će kod kuće «vreme gubiti» da se pripravi za sutrašnju obuku. Ta — vreme je zlato! — Taj ledeni učitelj, taj zakleti neprijatelj odgajanja i prosvete, prazan je i nema čustva za iskrnjega i za narod. On je obično sam sebi subjekt i objekt. — Otkud si ti? Iz... Ti ne spadaš k ovoj školi. Ako hoćeš da amo dolaziš u školu, donesi mi tri litra ulja! — Mali dodje kući i kaže roditeljima što mu naloži učitelj. Olovna im čustva obuze srce... Ti ćeš reći g. učitelju da nemamo ulja ove godine. Jesi li donesao? Nisam; nemamo ulja. Nemate? A naš ti kameniti učitelj zagradi tužno dete i potera kući...

Ah, dosadno, vrlo dosadno je u njegovoj školi. Deca biva dnevica manje u školi. Nepolazak škole najverniji je toplomer u školskoj sobi; toplomer učiteljeve duše i njegova rada... Ljudi, a kamo ne će deca, tamo rado idu kamo ih srce vuče. A dečja srca tako ledeno učiteljevo srce ne može pridobiti... I našem učitelju je dosadno. Kako da ju razbije? Koječim: šetati će i šetati školom; malko s daljega će pogledavati na učenike i njihove radnje; svaki čas vaditi će džepna ura, pa će i sesti da napiše koje pismo, koju narudžbu (ako se bavi i trgovinom); popravljati će škol. zadace; izaći će većkrat iz škole na hodnik, u zahod da zapuši... Ako je ta ledena osoba učiteljica, i ona će onim pre rečenim dosadno škol. doba uništavati, i ona će u školi voditi pismenu korespondenciju, skočiti će k prozoru čim začuje koji glas, kočiju ili automobil na cesti; zapodjeti će odulji razgovor sa simpatijom svojom ili budikojom drugom osobom; plesti će ili vesti; a, ako je udata, poskočiće u svoj stan, kuhinju itd., a deca se medjuto takodjer lepo sama zabavljaju iza hrpta svoje drage učiteljice.

Ledeni učitelj će dašto osvanuti 10-15 časaka kasnije u školu, a svršiti ju bar 5 časaka pre, a možda je i onako već skratio obučno sedmično doba na 16 - 18 sedmičnih sati. Ako mu prigovoriš, odvratice ti: Kakva plata, takvo delo! Pa napokon dodaće: Samo jedamput se živi...! On će reći zabrinutoj majci, što došla da mu potuži, što joj dete malo, ništa ne zna: Ma draga vi, što ćete da vam nauči malo dete! Kad poodraste, tad će već znati i naučiti...! — Ili: Vaš mali je bedak, doma se ne uči...!

Brr... ali je studeno! Jedva dišem. Izadjimo! Sugestivno čutim studen pišući ove mračne retke... Zbilja leden vetar puše i sneži... Noć je i kasno doba. Nema sunca, ne vidi se «zvezdam trag». Grči mi se prsti, i srce, i duša sva... I tebi, poletni moj idealni kolego i kolegice, vidim, hvata te studen oko duše; leden znoj ti čelo probija čitajući ove grobne reči o ledenom učitelju i o njegovoj studenoj školi... Hajdmo na počinak! A sutra da tog ledenog kolegu,

ako ga nadjesmo ili poznamo, izopčimo i odstranimo iz svog kola; osvitkom zore, kad sunce grone, poterajmo ga u Dansku, Švedsku, En-

glesku ili u Ameriku; nedaj Bože u Jugoslaviju, nekamo daleko od našeg roda, da mu ne kopa grob...

ENOTNI UČNINAČRT.

Glede poziva šol. odseka «Zveze», ki name-ruje pospešiti sestavo podrobnega učnega načrta, usojam si objaviti sledeče pomisleke.

1.) Tak načrt je nedvomno nujno potreben, vendar še ni napočil pravi čas za njegovo sestavo. To pa, ker

2.) naše učne knjige niso še vse sestavljene, dasi so nekatere že odobrene, druge že tiskane.

Sestavljač učnega načrta, ki mora pač podajati nekaj konkretnega, se danes lahko opira edinole na «Drugo berilo», «Tretje berilo» in «Peto berilo», ki jih je sestavljal uč. odsek in ki so že odobrena ter natisnjena, dočim je «Četrto berilo» še v recenziji, a bo v kratkem bržkone odobreno, in se «Prvo berilo» jedva sestavlja.

Sedanje «Računice» so tudi le začasnega značaja, nadomestile jih bodo Kutinove od katerih je prva in druga že odobrena, tretja v recenziji, četrto in peto pa pravkar spisuje avtor.

Slovnisko tvarino podaja le «Drugo berilo», medtem ko za višje razrede Voukova slovnica ni bila odobrena, vendar to samo radi njene razdelitve, a ne radi njene vsebine, ki jo je recenzor sicer pohvalil. Bržkone bo tov. Vouk delo vnovič povzel.

Vse to me sili k ugotovitvi, da bi prirejanje podr. učnih načrtov bilo zasedaj **prenagljeno delo**, ki ne bo imelo trajne vrednosti. «Zveza» naj tedaj prenese to delo na prih. leto, potem ne bo sestavljalcu delati z glavo v vreči.

Sklepčno še opozarjam, da imajo tržaške slov. ljud. šole podrobni učni načrt, ki je izdelan na podlagi ital. splošnega učnega načrta. Izdelal ga je pred tremi leti poseben odsek trž. tovarišev pod predsedstvom podpisanega. Ta načrt ima posebno vrednost, ker smo sestavili na njegovi podlagi nova berila in ga je tudi tov. Kutin upošteval pri sestavi svojih računice.

Toliko na znanje, da ne bomo trčili časa.

Ferdo Kleinmayr.

Iz organizacije

TOVARIŠICE, TOVARIŠI!

Šinomašno kolegino, ki je v kratkem izgubila očeta in 26letnega brata, ter mora skrbeti še za mater in sestro je zadela velika nesreča.

1. t. m. je brezvestnež ukradel njeno in plačo tih kolegov krog 2000 L v Volovskem. Kolegi zahtevajo, po vsej pravici, svojo plačo. Iskala je in ugibala kam naj se obrne; vsa pota so bila brezuspešna. Po nasvetu starine-kolega z Opatije, obrnila se je na Zvezo z obupnim vsklikom za pomoč. Naj bo li ta njena vera v moč organizacije pregrešna? Upamo da ravno sedaj v teh časih smo dolžni sebi bolj kot njej, da po-kažemo, da živimo in, da tovarštvo naše je sveta misija nas vseh. Zato prosi vodstvo, da vse tovarišice in tovariši, pošljejo svojemu okrajnemu predsedniku prispevke po možnosti in to takoj. Predsedniki naj pa najkasneje do 15. odpošljejo denar naravnost: Avgust Rajčić šol. ravnatelj, Abbazia-Istra.

Opozorjamo naj predsedniki ne sprejemajo prispevkov neorganiziranega učiteljstva, kajti taki niso vredni, da pristopajo k naši božji mizi!

Na večrazrednih šolah naj blagovolijo tov. voditelji pobrati prispevke pri tovarštvu.

Vodstvo.

Idrijsko učiteljsko društvo je imelo svoj sestanek v nedeljo 25. svečana v Idriji. Ko so se rešile nekatere društvene zadeve, je predaval tov. M. Mikuž o alkoholizmu in o protialkoholnem delu v šoli.

V uvodu svojega predavanja je povedal, kako delujejo razna društva in tudi vlade v različnih državah vsega sveta proti alkoholizmu, ki je prava bole-

zen modernega časa. Omenil je protialkoholno delo: v naši ožji domovini in po naših šolah pred vojno, ki je imelo že lepe vspehe; v Egiptu, kjer je prepo-vedano vživati opojne pijače vojaškim osebam; na Francoskem, kjer štejejo pouk o alkoholu med glavne učne predmete; na Danskem, kjer se zelo de-luje proti alkoholizmu s predavanji in tiskom; na Angleškem, kjer zdatno podpira protialkoholno propa-gando vlada; v Jugoslaviji, kjer se je lani ustanovi-la «Jugoslovanska zajednica Trezvenosti» t. j. zve-za vseh treznostnih organizacij v Jugoslaviji; v Ka-nadi, kjer ima skoraj vsaka župnija protialkoholno društvo; na Nizozemskem, kjer je štela leta 1915. abstinenčna zveza železničarjev 1180 članov; na Norveškem, kjer je l. 1915. določil državni zbor ve-liko vsote za pobijanje alkoholizma; na Ruskem, kjer so se znali imoviti in «izobraženci» spretno iz-ogniti prepovedi žganja, ki se je za drag denar še vedno prodajalo, samo s to razliko, da se je servi-ralo v škodelicah za kavo namesto v steklenicah; na Švedskem, kjer se je bil alkoholizem zelo raz-pasel, kjer pa je sedaj vsaka deveta oseba abstinent; v Združenih državah sev. Amerike, kjer so se vršili l. 1915. na 131 univerzah tečaji o alkoholnem vpra-šanju; v Švici, kjer se manjša število gostilen in kjer z veliko vnmemo in velikim vspehom deluje proti alkoholizmu zveza žensk in deklet, ki so absti-nentke; na Finskem, kjer je pouk o alkoholu obli-gaten, in v Belgiji, kjer se zavežejo solarji, da ne bodo pili do 20. leta alkoholnih pijač.

Nato je pojasnil s statistiko, kako silno napreduje alkoholizem pri nas in drugod, in kakšen vpliv ima nezmerno vživanje alkoholnih pijač na zdravje, na nrvnost, na potomstvo, na telesni in duševni razvoj otroka in na narodno gospodarstvo. Ko je tako mar-sikoga, ki se ne zanima za protialkoholno literaturo, presenetil z neverjetno visokimi števili, ki glasno kličejo na delo proti alkoholizmu, je prešel k temi: «Kako delujemo v šoli proti alkoholizmu.»

Pripovedoval je, kako nudijo vsi šolski predmeti mnogo prilike za delo proti temu zlu človeške družbe, zlasti pa: verstvo, čitanje, spise, računstvo, zgodovina, zemljepis in prirodoslovstvo. H koncu je priporočal organizirati učence proti alkoholizmu, največjem škodljivcu človeštva.

Predavanju je sledila debata, po kateri so se sprejele sledeče točke:

1. Alkoholizem je za človeštvo najhujše zlo.
2. Da se prepreči ali vsaj zmanjša to zlo med šolsko mladino, sklene navzoče učiteljstvo delovati proti njemu z vsemi dopustnimi sredstvi, ki so zlasti sledeča:

- a) poučevanje staršev in sploh odraslih pri roditeljskih sestankih, da se ljudstvo seznani s strašnimi posledicami alkoholizma;

- b) preprost pouk otrok nižje stopnje v šoli ter opominjanje in pohvala šolarjev abstinentov; svarjenje pred uživanjem žganja in drugih opojnin;

- c) opozarjanje učencev kot na slab vzgled na telesno in duševno vsled alkoholizma zaostalega in zanemarijenega otroka ali odraslega v šolski občini;

- č) dober vzgled vzdržnega ali treznega učiteljstva;
- d) ustanovitev abstinenčnih krožkov šolarjev v posameznih razredih, katere upravljajo učenci sami pod razrednikovim vodstvom;

- e) vpisovanje popolnih abstinentov šolarjev v »Zlato knjigo šolske občine«, ki seveda ni uradni spis;

- f) pouk otrok v višjih šolskih letih o škodljivem vplivu alkohola na človeški organizem in o strašnih posledicah alkoholizma za človeško družbo;

- g) širjenje protialkoholnega štiva med šolarji.

3. Učiteljstvo naj poskrbi, da se bodo nabavile knjige protialkoholne vsebine za okrajno učiteljsko knjižnico.

4. Voditelji naj skrbijo, da bodo prišle knjižnice protialkoholne vsebine v šolarske knjižnice; seveda le take, ki so primerne za šolsko mladino.

5. Pri lokalnih učiteljskih skupščinah naj bo pogosto na dnevnem redu poročilo o protialkoholnem delu v posameznih razredih.

Zborovanje goriškega učiteljskega društva. — Dne 1. marca t. l. je zopet prihitelo v Gorico k učiteljskem zborovanju goriškega okraja polno zavednega učiteljstva in pokazalo s svojo udeležbo zanimanje za šolstvo in napredek. Žal pa tudi, da je še vedno med goriškim učiteljstvom nekaj tovarišev (ic), ki so gluhi na vse opomine društvenega predsednika in se stalno ogibajo društvenega delovanja. Taki tovariši (ce) pač ne zaslužijo družega, kot da se jih povsod prezira!

Predsednik tov. Lojze Urbančič pozdravi v svojem jedrnatem nagovoru vse zavedne zborovalce, posebno pa predsednika »Zveze« tov. Grmeka in tov. Kozmino iz Sežanščine. Obžaluje, da niso zbrani vsi tovariši (ice) iz goriškega okraja, saj naša organizacija je žarko solnce, ki nas vsaj hipno ogreje v lepah nazorih, katerim spomladanske slane ne dovoli, da bi vsklili.

S žalostjo se spominja prerano umrlega tovariša Andreja Lasiča, bivšega nadzornika v tolminskem okraju. Pokojni ni delal nikomur krivic, a dvigal je šolstvo v naših gorah z vso marljivo resnostjo in s svojim družabnim nastopom spodbujal na delo naše vrlo učiteljstvo svojega okraja. Žalujoci družini se je odposlalo iskreno sožalje.

Umrli je tudi italijanski tovariš vitez Franc Berini, voditelj vseh ljudskih in obrtnih šol v Trziču. Bil je zelo priljubljen. Tudi njegovi rodbini je izrazil pred-

sednik sožalje v imenu učiteljstva goriškega okraja.

Vsled nove politične in geografske ureditve naše dežele v novo pokrajino, spada pod našo viceprefekturo še vipavski in komenski sodni okraj in iz tega sledi, da spada v delokrog goriškega okrajnega učiteljskega društva tudi učiteljstvo omenjenih okrajev; o tem vprašanju se bode razpravljalo sporazumno s tovariši komenskega in vipavskega okraja, ko uredi vlada novo provincijo po svojih intencijah.

Koncem poročila je stavil predsednik skupščini sledeča dva predloga v odobrenje:

1. Učiteljsko društvo za goriški okraj razpisuje v proslavo svojega 50-letnega jubileja eno nagrado po 100 L in dve po 50 L za tri najlepše spise, ki naj očitajo razvoj šolstva in označijo delo našega učiteljstva v teh 50 letih. Vse spise oceni društveni odbor, ki pa izključi morebitne odbornike »in causa propria«.

2. Sporazumno z našim Zvezinam pevskim zborom se napravi slovesno popoldansko zborovanje za društveno petdesetletnico in večerni koncert, h katerima se povabi vse učiteljstvo v deželi in vsi šolski prijatelji.

Oba predloga sta bila soglasno sprejeta s popravkom tov. Mermolje, da se zneska obeh nagrad dvakratno zvišata in določi rok za spisanje brošure do konca šolskega leta.

Predsednikovemu poročilu je sledilo poročilo tov. Mermolje o tiskarskem skladu, iz katerega posnemamo, da je v goriškem okraju vseh učnih moči 171. Od teh je plačalo do danes za tisk. sklad 119 tovarišev (ic) po 100 L, 2 po 60 L, 1 po 50 L, 1 po 25 L, skupno 12.095 L. Od vplačenih zneskov po 10 L pri izplačevanju drag doklade je tudi še preostanek, o kojem pa poda blagajnik natančen račun pri letnem občnem zboru. Potrdila o izplačenih zneskih po 100 L se razdeli pri prihodnjem zborovanju.

Okrajni šolski svet ne odtrguje več učiteljstvu od mesečne plače po 7 L za našo organizacijo vsled prepovedi prefekta in to radi tega, ker so bili s tem nekateri tovariši (ce) nezadovoljni in so se bili pritožili na okr. šolskem svetu.

Sicer se bode poskusilo še enkrat doseči to ugodnost, ki zelo olajšuje blagajniku delo.

Razpravljalo se je mnogo tudi o bodoči tiskarni in se naprosi predsedstvo »Zveze«, naj vpliva tudi na druga okrajna učiteljska društva, da se resno lotijo z nabiranjem prispevkov za tisk. sklad.

Sprejet je bil sklep, da hoče goriško učiteljstvo sodelovati z italijanskimi tovariši v šolskih in stanovskih zadevah in da pristopi k učiteljski zvezi Friulana U. Caratti v Vidmu. Vso zadevo pa dobro prej preuči predsedstvo naše »Zveze« v Trstu.

Vse učiteljstvo je bilo zelo uzlovoljeno radi neopravičenih napadov v »Novi Dobi«, kjer se mu očita nelojalnost in rovanja proti državi. Ni lepo, da se mu očita kaj tacega, ker pač vrši le vestno in v polni meri svoje dolžnosti in čas bi bil, da se preneha s takim nelepim pisarjenjem.

Ko je dal predsednik tov. Urbančič še razna pojasnila na stavljena pojasnila glede zadnjih okrožnic okrajnega šolskega sveta, je zaključil lepo vspelo zborovanje ter določil prihodnje zborovanje za dan 5. aprila t. l.

Istega dne popoldne ob 2. uri je predaval gospod profesor Lorenzoni v risarski dvorani meščanske šole via Cappucini. Dvorana je bila natlačena slovenskega učiteljstva. Gospod profesor je predaval o temi: Secolo di Dante. Predavanje je bilo zelo zanimivo in umljivo, tako da so vsi poslušalci prav lahko

sledili izvajanjem gospoda predavatelja, zakar je učiteljstvo zelo hvaležno gospodu profesorju.

Taka predavanja se bodo vršila vsak prvi četrtek meseca ob isti uri. Učiteljstvo je s tem dokazalo italijanski javnosti željo, da hoče spoznati njih literaturo, njih jezik in tudi njih prosveto.

Gotovo bode pri prihodnjem predavanju še več slušateljsev.

Pojasnilo. Vsled sklepa seje upravnega odbora in raznih opazk glede visokih cen naših slov. šolskih knjig, se je podpisani obrnil do založništva istih «La editoriale libraria — Trieste» in ravnatelj te poroča: Oni, ki cenijo cene današnjih šolskih knjig z običajnimi cenami leta 1914. naravno, da se jim zde sedaj neizmerno drage. Če se hoče pa prav soditi cene knjigam, treba upoštevati predvsem koliko stane danes vse, kar se rabi pri izdajanju knjig. Papir, tisk, vezava so se neverjetno podražile. Stroški, ki jih imajo izdajatelji, so desetkrat večji nego pred vojno. Obresti investirane glavnice so zelo poskočile. Nadalje pravice pisateljem so tudi večje od predvojne dobe, ker nihče ne more delati danes za isto ceno kot pred 9 leti, ko so bile življenske potreščine pač različne od današnjih. Nadalje treba tudi vpoštevati popust razprodajalcem, ki ga založnik mora — po zakonu — odbiti. Ta popust je bil prej 25%, sedaj je glasom o d l o k a - z a k o n a z dne 17. maja 1921. poskočil na 30%. Kljub vsem tem neverjetnim povzročkom, ki ovirajo izdajanje knjig, so cene sedanjim knjigam le komaj trikrat večje od predvojne dobe. To dokazuje, da se založniki zadovoljujejo z znatno nižjim odstotnim dobičkom, na katerega bi prav lahko računali pred 1914. letom. Da se pa vseeno zabrani morebitno željo raznih izdajateljsev po vednem višanju cen šolskim knjigam in z ozirom, da so knjige blago prve neobhodne potrebe, je kr. ministrstvo obrti in trgovine dolo-

čilo s prej omenjenim o d l o k o m - z a k o n o m cene, ki jih morajo imeti šolske knjige. S tem je napravljen mejnik — določene so meje, v katerih se smejo gibati cene šolskih knjig, mejnik, ki se ga sme prekoračiti le v izrednih slučajih, predvidenih v istem o d l o k u - z a k o n u. V teh izrednih slučajih so vštete tudi knjige tiskane v neitalijanskih jezikih. Slovenske bi b'le tako lahko s posebnim dovoljenjem kr. ministrstva za obrt in trgovino dražje od italijanskih iste vrste.

Založništvo slov. beril se ni le odreklo tej ugodnosti, temveč je določilo nekaterim delom beril celo nižje cene od onih, določenih v ministrskem odloku. Zato pa ni rabilo morda slabega blaga, kakor se vsak lahko prepriča. Knjige so sestavljene z izbornim papirjem, ilustracije so umetniške, vezava lična in trdna, tisk jase, s kratka, knjige so, kar se tiče založništva, boljše od vseh drugih knjig, ki se rabijo v šolah italijanske države. — Toliko ravnatelj založništva.

Predno sem to objavil, sem se hotel prepričati, da li odgovarja resnici in reči moram, da so mi zagotovili, da je res tako.

Ant. Germek.

«Novega roda» 3. številka je izšla z lepo pomladno naslovno stranjo in še lepšo vsebino. Ni veliko šol, ki bi ne bile naročene nanj — a ne smela bi biti ne ena!

Pevski zbor «Zveze» priredi o priliki vaj v Vipavi na binkoštni pondeljek koncert, na katerega že sedaj opozarjamo! Program, ki bo okusno izbran in raznovrsten, objavimo v prihodnji številki našega lista.

Na razna vprašanja naznanjamo, da je učiteljstvo, ki se je preselilo iz trž. okolice plačalo članarino do koncem junija 1922.

Feljton

Narodnost in vzgoja.

(Nadaljevanje.)

Internacionalno gibanje stremi za tem, da se odpravi izkoriščanje množic. Ker pa temelji ta gospodarska orientacija brezdvomno v visoki etični enakosti vseh ljudi in narodov in se je zarasla danes že v popolnoma materialistične vode se zamenjujeta dva pojma, to je narod (nacija, Nation) in narodnost. Kaj je oboje, bom skušal takoj vsaj v obrisu definirati. Ali na koncu svojega uvoda bi postavil le eno misel, katere podobno sem nekje čital in ki mi je pravzaprav služila za poznejša izvajanja.

«Ali ni človek ono bitje, ki se vedno išče, najprvo v sebi, v svoji notranjosti, potem v človeštvu in gre preko tega, kjer šele v večnosti človeške duše uzre svoj pravi obraz.»

To vprašanje je prišlo tudi do nas. Socialistično materialistično naziranje da je narod in

narodnost eno in isto, ne drži več. Vem da je težko zavzeti tako malemu narodu kot smo mi Slovenci v kaosu idej težko stališče, kajti tak majhen narod se boji za svoj obstoj, brani ga, vsaj tisto brani, kar je duhovnega, kar je neizločljivega, kakor poslednje rože, ki jih drži otrok v rokah in ki jih je vzel iz krste njegove umrle majke. To je duša, to je pot, po kateri bodo morali narodi k večnosti.

Kje je imela vzrok svetovna vojna, kje leže vzroki podjarmljenih, neosvobojenih narodov, kje leže vzroki kolonizacije neevropskih pokrajin? Ali niso poslednje svetovne vojne dovolj grozne, da hodi danes po svetu milijonsko število invalidov brez nog, brez rok, z najgroznejšimi ranami, brez zob, slepcev? Ali je to civilizacija in kultura dvajsetega veka? Ali je to kultura in civilizacija, da so na evropskih tleh podjarmljeni narodi in kakšni narodi? Veliki — ne! To je tako nizkotno: tisti majhni narodi, ki komaj dihaajo v strahu da ne umrejo v oceanih tujine. Evropski militarizirani nacionalizem je

zagrabil za vrat polumrtega otroka in hoče kakor Kantor sugerirati, da zlega dejanja ni storil, da ni bila puška v kotu, s katero je ubil Maksa, da je bila palica. Seveda, ta otrok se zvija, zvija in ponori v mrzlici strahu, ker mu Kantor ukaže. Ali stoterno je plačilo v tem, da se je bojeval za resnico in ji zastavil v bran svoje šibko telesce... In kaj so kolonije kot protinarni čin, ki služijo produkcijskemu egoizmu. Kadar je Kolumb odkril Ameriko, so Indijanci, še čisto otroško naravni vzljubili steklo in stekleni lišp. Od veselja so jim dali zlato zanj, toda Evropejci so jih prevarali. Steklo so jim dali za zlato, zlate verige za zlato svobodo. To je etika nacionalizma, ki ga danes upravičeno nazivljemo militarizem in kapitalizem.

Ali pa je ta militarizem in kapitalizem res samo slab? Ne, saj on skrbi, skrbi za svoj ozek krog, često celo dobro skrbi. Toda le za svoj krog. Za tiste, ki zanj delajo. In njegova napaka, pravi Tagore, je sledeča: V resnici namreč zapadni nacionalizem ni zgrajen na socialni skupnosti, ampak je od začetka pa do dna nadvladan od misli na boj in od pohlepa po osvajanju. Organizacijo moči je razvil do popolnosti, toda razvil ni nobenega duhovnega idealizma. Njegov duh je duh živali roparice, ki mora imeti svoj plen. Za nobeno ceno ne more trpeti, da bi se njegovo lovišče izpremenilo v kulturno deželo. Da, v dnu se bojujejo te nacije le za razširjenje svojih lovišč.» In če pridemo potom tega do vprašanja, kaj je nacionalizem, nam Tagore odgovarja: «Nacija je pojav celokupnega ljudstva kot organizirana sila, to se pravi, pod nacijo se ljudje organizirajo v moč. Ta organizacija skuša vedno, da bi bilo ljudstvo močno in da bi lahko pokazalo produkte svojega dela. Toda to trajno stremljenje po moči in izvrševanju dela odtegne človeka višji nravi, od katere ima človek požrtvovalnost in stvariteljsko moč.» S tem je torej definicija jasno opredeljena: **nacionalizem je skupnost organizirane sile**, torej nekaj materialnega, narodnost je skupna vsota vseh elementov narodove duševnosti, torej nekaj duhovnega. Tagore nam to tudi odkrito in jasno pove, ko govori o Angležih, ki so mu simpatični, ker imajo veliko kulturo, in ker so elementi njihove duševnosti ravnotako čisto čuvstvovano resničljube, mržnja do laži itd. in pravi: Veličino naroda (tu misli narodnosti) smo začutili kakor začutimo solnce, kar se pa nacije tiče, je za nas kot gosta drseča megla, ki zakrije često celo solnce. Jasno pa je, da se more kultura razviti le ob zadovoljivih gospodarskih položajih in da ti nanjo vplivajo. Tudi nacionalizem kot materialno gospodarsko stremljenje združiti sile v eno močno enoto, je preozko pojmovan. S tem nastane le, da se manjše nacije ogrožajo in da ta zgolj materialistični egoizem, ko stopi čez normalno mero, stremi povečati le svojo moč ali pa moč nacij, ki so v **politični taktiki** združene. Zgolj materialnost njegova se kaže npr. taktika državnih simpatij in zveze, ki je zgra-

jena zgolj na principu koristolovskega egoizma.

Kaj je narodnost? Ali jo nacionalizem kaj tangira? **V bistvu ne.** Le to je, da nacionalizem večkrat uporablja narodnost kot nekak upravičen temelj svojega organiziranja, medtem ko so mu cilji drugačni. Narodnost je del človeške duše, je vsota vseh prvin, ki tvorijo njen poseben značaj. In iz narodnosti se razvije narodova kultura, ki nosi na sebi vse posebne znake dotičnega naroda. Pa ali ni mogoče narodnost preozek pojem za razlikovanje narodov ali ne uideemo tudi potem narodnosti na široko cesto nacionalnega egoizma. Jaz mislim da ne. Vsi narodi gredo k popolnosti. Kaj je tista popolnost, se ne da definirati. Le slutimo jo lahko kot neko nepoznano lepoto iz daljave tisočletij. In k tej popolnosti mora prišpeti po naravi vsak človek. Prej ali slej — nekeč se morajo sniti ti narodi v točki popolnosti in tudi če je ta popolnost samo idealna misel na Boga, ki si ga takega mislimo in je v resnici ne bi bilo že v naši poti do popolnosti večkrat. In tja hodimo, različni potniki — različni narodi. Ako pomislimo na to, gotovo ne bomo mislili na egoizem; altruizem se bo razlikoval v vseh naših dejanjih iz naše duše in kadar bi dosegla duša to popolnost, bi zanjo sploh ne bilo več možnosti razvoja. Mogoče obstoji večnost ravno v tem, da se ji približujemo? Seveda pa moramo ta altruizem v sebi gojiti.

Narodnostne individualnosti ne igrajo pri tem vloge, če jih pojmujeemo duševno. In to je, na kar sem hotel danes priti. Altruizem izvira iz nekega višjega spoznanja, namreč, da mora biti naše telesno življenje harmonično z duševnim; altruizem, ki je čisto nasproten nagon-skemu egoizmu, je mogoč le če priznavamo dušo. In menda jih je danes malo ali skoro nič, ki duše ne priznavajo, celo materialisti so nekako v skrbah radi pojavov, ki si jih morejo tolmačiti fizičnim potom.

Narodnost je del duševnosti in na nje temelju raste kultura. Kultura je sicer delo, ki ne obsega samo duševnega življenja enega naroda, ampak tudi raste v neskončnost, in če pogledamo in se povprašamo, kaj je smoter kulture, si odgovorimo, da je kultura posledica stremjenja približati se oni duševni lepoti, dobroti, oni popolnosti, ki jo slutimo, vidimo da je. Ta smoter je torej pri splošni človeški kulturi isti in da se za pozitivno delo, to je n. pr. umetnost, filozofija nekatere znanosti, vzgojeslovje itd., nekako razlikuje, je vzrok le prevladanje nekaterih elementov človeške duševnosti.

Medtem ko je civilizacija pravzaprav internacionalna in je njeno stremljenje uporabiti človeško znanje in spoznanje za lažje življenje, je njen smoter pripraviti človeka za domnevanje kulture.

Kultura ni sama sebi namen, ravnotako ne narodnost, katere razlike bi se dalo primerjati razlikam raznih obrazov, ki so bistveno enaki, ali

jim čisto ne moremo reči, da so celo podobni. Nacionalizem pa ima svoj cilj v samem sebi, v koristi, ki iz njega izvira, ki izvira iz njegove organizirane moči, hoteče osvajati.

Ali je narodnost element, ki se ga pri vzgoji lahko prezre? Mislim da ne.

Takoj ga ne smemo prezreti, ako priznamo — dušo.

Srečko Kosovel.

Torquato Tasso

(Nadaljevanje).

Vojvoda je ljubil Torquata in bilo mu je v čast njegovo bivanje na dvoru. Odgovoren bi bil zanj, če bi Tasso brez sledu izginil. Zato ga je vabil nazaj. — Drugič je prihajal tedaj Torquato na dvor. Vetrič se ni več poigraval z njegovimi kodri kot tedaj, ko je prišel pred 6. leti 18-leten mladenič na ferrarski dvor. Bolet jih je razredkala in oči so izgubile sijaj.

Številno rok, ki so se mu prožile v pozdrav, ga je pustilo hladnega. Pozdrav je veljal le »pevcu«. Na čelu vseh je čital izraz, ki ga je vznemirjal: »Kako in kaj bode?« — Sledi, ki jih črta palica v pesek, izbriše prvi vihar; urezi v drevesnem deblu kot v človeškem srcu pa ne izginejo. Gredo s človekom v grob. — Vrnil se je, a zopet ubežal, idoč v Mantovo, Benetke, kjer so vsepovsod opazili omračenost duha, podobno globoki žalosti ali iz te izhajajočo. Tako je 12. julija pisal Mafeo Veniero vojvodi med drugim o Torquetovem stanju, da govori in želi imeti od vojvode vrnjeno njegovo knjigo (Gerusalemme), ki nima njene kopije. O tem se suče večina njega govorica, ampak ne obupuje vsled tega, zaupajoč, da v treh letih izdela novo, pristavljajoč: »Ed io veramente lo credo, non essendo la poesia in lui niente contaminata, si perchè la pazzia ed ella siano sorelle, si perchè siano tanto simili e conformi, che non si offendino, anzi reciprocamente si esaltino.

20. julija že je bil zopet v Pesaro, šel v Torino, kjer je bival v palači mark'ja Filipa d'Este. Princ Savojski Carlo Emanuele, mu je ponujal iste ugodnosti gostoljubja, kot jih je imel pri vojvodi Alfonsu, a ni jih sprejel in leta 1579. se je vrnil v Ferraro. — Živci, ki so toli trepetali, so se mu znova razburili močneje in mu predočevali predstave, za Živci, ki so toli trepetali, so se mu znova razburili močneje in mu predočevali predstave, za znave, ki jih je imel za resnične, predstave mučne in grozotne. Torquato je bil vedno globokoverne nravi. Dvomi in verska mlačnost so mu bili tuji. A sedaj se mu je zazdelo, da je brezbožen in zatajil Krista. Šel je in se obtožil velikemu inkvizitorju sebe in ves dvor krivoverstva. Inkvizitor ga je osuplo poslušal. Ljubil je vojvodo in Tasso in bilo bi mu bridko čuti o njih odpadu. Ko pa je izpraševal o podrobnostih, je dognal, da so le izjave umobolnega, nejasnih besedi in brez smisla. Nemudno je o tem poročal

vojvodi in obvestil vatican, da bi bili tam pripravljeni na morebitno tjakojšnjo objavo, ki bi bila v pogibel dvoru.

Pojavi Torquatovega duševnega omračenja so postajali pogostejši in vedno bolj kritični. Končevali so z vpitjem in besnenjem. Tedaj so ga na ukaz vojvode zaprli v samostansko umobolnico sv. Ane, sredi marca 1579., v celico z močnimi durmi, železnim omrežjem, golimi stenami, trdim ležiščem in nič drugega. Prva leta so ravnali žnjim trdo, ga uklepali v verige, kot je bila tedaj navada po umobolnicah. Le redkokdaj in polagoma so se ga spominjali z darilcem ali prijaznim sporočilom. Bili so medtem pretekli meseci in tedni, da se mu je začasno samo povrnil razum in navdal ga je obup. Na prošnjo blage vojvodinje Mantovske in po prizadevanju nekaterih prijateljev, je vojvoda Alfons dovolil, da je 13. julija 1586. — po 7 letih 4 mes. — v starosti 42 let — odpotoval s princem Vincencem Ganzaga, toda neozdravljen. Blažilno je vplivala nanj korespondenca princezinje d'Este.

— Hodil je brez miru okrog. Nesrečen, ubog, bolan, ubit ponos, je potoval v Bergamo, Santuario di Loreto, zdaj je bil v Rimu, zdaj v Firenze, Napoli. Zdajnzaj je še pisal v verzih ali v prozi, večina teh del je krasnih in prištetih v klasično literaturo, kot njegov »Epistolario«, kjer odkriva velik del njegove duše in srca, opisujoč in pripovedujoč nepopisne muke njegovega duhobolnega trpljenja. V to dobo spadajo tudi njegovi zapiski anekdot banditskih, ki jih je spisal ob svojem povratku iz Napoli v Rim meseca aprila 1592. Kot osamljenemu potniku v peščenih puščavah, pri vsakem koraku pol nazaj zdrkajoč, a hiteč vendarle dalje proti nekovi oazi, ki pa mu mahoma izgine kot fata morgana, čim se ji bliža in obstane presenečen, vzključujoč svoje gorje potem dalje v pustnjo, tako so minevala Torquatu poslednja leta. Začetkom novembra 1594. se je ponovno in v zadnje vrnil v Rim. Papež Klemen VIII. mu je po priporočilu kardinalov-bratov Aldebrandini naklonil l. 1595. 100 letnih dukatov in princ d'Avellino, materin brat, potomec Scipia de Rossi, mu je zagotovil letnih 200 dukatov. Dozdevalo se je bilo, da se mu ublažuje srd sreče, toda m. mar. se je čutil močno slabega. Dnevi so mu bili šteti. 1. apr. 1595. so ga sprejeli v samostan S. Quofrio na Gianicolo k bratom blaženega Petra Gambacorti da Pisa (sorodnika po materi). Vročina ga je napadala noč in dan. Lepih dni je posedal pod hrastom poleg samostana in zrl čez mogočno mesto v daljino. Mlad je sledil nekoč sreči in slavi v daljino in samostanska celica mu je bila zdaj zadnji dom. Časih mu je obviselo oko na visokem Campidoglio — kapitoljo starih Rimljanov, kjer je bilo kronanih z lorberjevim vencem toliko slavnih mož. Mladeniču — je trepetalo ob mislih, a sedaj je bil njegov pogled miren.

(Nadaljevanje.)

Književnost in umetnost

Emil Adamič: Mladinske pesmi — enoglasni zbori in samospeli s premljevanjem klavirja, izdala in založila učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena 15 L.

Dočakali smo torej na glasbenem polju prvo izdajo mladinskih pesmi. Če pomislimo, da na beletrističnem polju takih izdaj kar dežuje, moramo pozdraviti to prvo glasbeno izdajo z veseljem, ne oziraje se na hibe in ceno.

Avtor je dal zbirki kratek predgovor v katerem povdarja veliko pomanjkljivost, katero trpi učiteljstvo, v izbiranju primernih skladb za mladino, stavi za vzgled najslavnejše glasbenike velikih narodov, ki so dali mladim svoje najboljše. Končno apelira na tovariše glasbenike, da bi mu v tem sledili.

Zbirka je razdeljena v dva dela. Prvi del vsebuje dvanajst kratkih pesmi, pisanih v lažjem, otroku primernem slogu. Ves prvi del je namenjen otrokom, da ga sami izvajajo. »Bog daj srečo«, »Krist je vstal«, »Ga-ga«, so še celo preveč enostavne. Več nudijo otrokom »Tepežnica 1.«, »V goro«, »Trara, pošto pelja«, »Tepežnica 2.« in »Vesela pesem«. Medtem ko so »Burja«, »Trobentice«, »Zapihaj, južec« in »V Korotan« ne samo najboljše, temveč dajo otroku tudi precej glasbene vzgoje s strani melodike in ritmike. Ves prvi del pa je na splošno dober, to se pravi, da se je precej oddaljil od onih šolskih, šablonskih pesmic, pisanih v enostavnih intervalih, ki ne nudijo otroku malodane nič. Oni, ki bodo hoteli izvajati z otroci nekatere teh pesmi, si bodo morali ogledati pevske metode, če jih bodo hoteli tehnično dobro izvesti, kajti višine, ki jih avtor uporablja naprimer pri »Burji« niso bile pri nas do sedaj preveč vsakdanje, toda dobro izšolan otroški glas zmore še kaj več.

Drugi del je pisan za odrasle, ki naj bi ga izvajali mladini. Tudi pesmi drugega dela družijo skozinsko otroku umljiva enostavnost. Prve dve pesmi »Smrečica« in »Čolnar« bi po vsej pravici bile lahko v prvem delu. Izmed drugih desetih pesmi, bi skoraj ne imeli kaj izbrati, če nečemo iskati novejših glasbenih momentov in se uživati v lahek Adamičev način.

Nekaj pesmi iz te zbirke je bilo že natisnjenih svoječasno v »Novih akordih«. Da so se ponatisnile v celotni zbirki, je to dobro, kajti drugače bi se razgubile po zaprašenih arhivih. Kakor rečeno, kakor prva mladinska zbirka nam mora biti dobrodošla. Tovarišem pa, ki gojijo mladinsko petje, zbirko zelo priporočam.

Karol Pahor.

Naturschilderung und Jugendliteratur. Januar. (Bauer).

Dasi moramo od slik iz narave zahtevati, da so resnične — v mnogih povestih o roparjih, indijancih in detektivih, cvete laž tudi pri opisovanju narave — vendar ne sme čitatelj imeti pri čitanju občutka, da ima pred seboj znanstveno razpravo. Pisatelj mora

sicer imeti 2 duši: Biti mora opazovalec narave in umetnik. A naravoslovec ne sme v njem prevladovati, temveč le služiti.

Pri mladinski sliki iz narave moramo zahtevati še upoštevanje pedagoškega momenta. Otrok hoče življenja, gibanja. Lirika mu je v bistvu premalo razumljiva, saj še nima zadosti razvitih možgan za jasna čustva, kar jih ima, so instinktivna.

Torej naj bi bile mladinske povesti (tudi slike iz narave) epično-lirične.

Bauer hvali dva nemška pisatelja: Bonselsa, ki je spisal »Die Biene Maja«, Roman für Kinder in Hermann Loensa, ki piše v srečnejši obliki novele. Iz njegovih živalskih in rastlinskih novel so hannoverski učitelji priredili posebno zbirko za mladino.

Februar. — Med drugimi knjigami opozarja urednik na 2 knjigi, v katerih vidimo praktične podatke nove učne metode:

1. Ein Jahr Gesamtunterricht (1. razr.) in

2. Das 2. Jahr Gesamtunterricht.

Metodo po vprašanih zavrača, uči pa vprašani učencev, njih samostojno govorjenje.

V zvezi s tema knjigama je izšla sledeča:

»Die Technik der Lehrerverziehung für den Gesamtunterricht«. O. Kahn u. K. Buhss. (36 Seiten Text; 38 einfarbige, 2 siebenfarbige Tafeln).

Najbolj napredno na polju šolskega razvoja je angleško mesto Bradford. Šole imajo ne le 5 uradno nastavljenih zdravnikov, a tudi 4 zobozdravnike, 16 izprašanih bolniških strežnic, 7 magnetizerjev, maserje in 4 kirurge.

Mesto ima 3 šolske klinike za bolne učence. Ob robu mesta je prosta »zračna šola« za rekonvalescente. V počitnicah jih zberejo na tisoče v šotorih za vsaj 14 dni oddiha.

Marca meseca izprašajo vse 10—12 letne učence, da presodijo njih inteligenco.

Kdor ima nad 85% točk, se sprejme v višje šole; ne plača šolnine, ako se starši zavežejo šolati ga do 16. leta, drugače pa dobijo podporo za nadaljno vzgojo. Do 18. leta nadaljujejo le oni, ki položijo I. izpit severne univerze. Na teh univerzah je občina ustanovila 100 prostih mest.

Gross opozarja na dejstvo, da otroci posebno poleti premalo spijo; anemični naj bi hodili prav zgodaj spat.

Priročna slovnica italijanskega jezika, ki jo je sestavil **Ferdo Kleinmayr**, je izšla v drugem, pomnoženem natisu. Obsega poleg slovnice še praktične vaje, besedni zaklad s 3000 izrazi, ital.-slov. razgovore in pisma. Cena 5 L, po pošti 1 L več, ker se posamezni izvodi pošiljajo le s priporočeno pošto. Naroča se v knjigarni **J. Štoka**, Trst, via Milano 37. Prvi natis te slovnice je kljub nakladi več tisočev izvodov pošel v par letih, kar je vsekakor dobro znamenje. Priporočamo.

Dijaška Matica v Trstu je začela svoje kulturno in človekoljubno delo z mrzlično naglico — znamenje, da je potreba velika. Splošne socialne in gospodarske razmere so danes take, da je le malokomu mogoče izštudirati lastno deco. Bodočnost je temna — inteligenčnemu naraščanju grozi propast. Zaradi tega naj se ne prepusti propagandno delo samo dijaško-matičnemu odboru! Vsakega učitelja dolžnost je propagirati delo »Dijaške Matice«, nabrati ji člane in ne zamuditi nobene prilike za nabiranje gmočnih podpor.